კვირა, 29 ივლისი 1907 წ.

66

წელიწადი პირველი — № 165

ისარი

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

გაზეთ «ისარი»-ს გამოწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან. განცხადების ფასი: [illegible] სტრიქონი [illegible] 15 კაპ. [illegible] —10 კ.
ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება «ისარი»-ს რედაქციასა და კანტორაში ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 4 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-მდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: ელისაბედ. ქ. № 1.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. [illegible] სუხისთვის საჭირო საფოსტო მარკები [illegible] მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, დილის 11-დან ნაშუადღევის 3 საათამდე.
თითო ნომერი ყველგან 5 კაპ.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція «ИСАРИ»

„ისრი"-ს ხელის მომწერთა საყურადღებოდ.

«ისარი»-ს კანტორა აცხადებს იმათ საყურადღებოდ, ვისაც ფული არ შემოუტანია, რომ გაზეთის გზავნა მოესპობათ, თუ დროზე არ შემოიტანენ ხვედრ ფულს. პირველ აგვისტოდან გაზეთი მოესპობათ: ტფილისში—ვისაც 4 მ. 50 კ. მეტი არ შემოუტანია, ტფილისს გარედ—ვისაც 4 მან. და 80 კ. მეტი.

პირველ აგვისტოდან წლის დამლევამდე გაზეთი ღირს: ტფილისში—3 მ. 50 კ. ტფილისს გარედ—4 მ. საზღვარ-გარედ—5 მან.

ერთი თვით გაზეთი ღირს: ტფილისში 75 კაპ., ტფილისს გარედ—80 კაპ., საზღვარ-გარედ—1 მან. 50 კაპ.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.

ადრესის გამოცვლა ღირს: ტფილისიდან ტფილისს გარედ ერთი მანეთი, სხვა ადგილას—ორი აბაზი.

უკვე დაიწყო ბეჭდვა და ნოემბრის პირველ რიცხვებში გამოვა ქართული

„დროების კალენდარი"
დამდეგი 1908 წლისათვის.

„დროების კალენდარი" შეიცავს რამდენიმე განყოფილებას, რომელშიაც მოთავსებული იქნება მრავალი თანამედროვე ცნობები და ჩვენ ცხოვრებაში მომხდარი შესანიშნავი მოვლენანი.

კალენდარი იქნება დიდი ზომისა (ორ სვეტად, პარიზის ასოებით) და შეიცავს 200 გვერდს.

აგრეთვე იბეჭდება და ვინც „დროების კალენდარს" იყიდის, იმას პრემიად მიეცემა
კედლის კალენდარი
კალენდარი იქნება დიდი ზომისა. თითო ფურცელში თითო თვე იქნება მოქცეული და ფერადის კრასკებით დაიბეჭდება.

„დროების კალენდარში" დაიბეჭდება ყოველგვარი განცხადებანი ქართულსა, რუსულს და სომხურს ენაზე.

ფასი განცხადებისა: კალენდარის დასაწყისში მთელი გვერდი ღირს 15 მან., ნახევარი გვერდი—9 მან., მეოთხედი გვერდი—5 მან.; კალენდრის ბოლოში მთელი გვერდი—12 მან., ნახევარი გვერდი—7 მან., მეოთხედი გვერდი—4 მან. ვინც განცხადებას დაბეჭდავს არა ნაკლებ 7 მანეთისა, იმას ერთი კალენდარი გაეგზავნება უფასოდ
დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება ამ წლის პირველ ოქტომბრამდე.
ვინც მოისურვებს „დროების კალენდრის" რამდენიმე ცალის ერთად დაკვეთას, იმან უნდა ადრევე აცნობოს, რომელთაც 30% დაკლებით დაეთმობათ.
ადრესი: ტფილისი, ნიკოლოზის ქ., «იდეალის» სტამბა. „კალენდრის" გამომცემელს.

„ფუნიკულერის"
რესტორანში
ყოველ-დღე უკრავს სიმებიანი ორკესტრი, საღამოს 6 საათიდან ღამის 12 საათამდე. ა. სანოროს ლოტბაროგით. (20—193—10)

კბილის ექიმი
ნინო რცხილაძე
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. საღამოთი, —7 საათზე. ვერა, ოლგას ქუჩა, № 25. (0—147)

ექიმი
შ. ხ. მუსხელიშვილი
მიიღებს თვალებით ავად-მყოფებს ყოველ დღე დილით 9—11½. კიროჩნი ქუჩა № 9. (თვ.)

ექიმი
ა. ნ. დიასამიძე
განაზა და ვენერიული. ორშაბათს, სამშაბათს, ოთხშაბათს და პარასკევს დილით 9—10 ს. საღამოობით 6—8. ხუთშაბათსა და შაბათს დილით 9—10 ს. ყორღანოვის ქუჩა № 14.

კბილის ექიმი
ალ. სოლოღაშვილი
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2 საათამდე და 5—7-მდე. გოლოვინის პროსპ. № 12. სახლი მდივნისა. (36)

თვალის ექიმი
ზ. შ. ცხვედაძე
დორპატის უნივერსიტეტის კლინიკაში ასისტენტად ნამყოფი, იღებს თვალით ავადმყოფებს ყოველდღე დილ. 9—1 ს. და საღ. 5—7. ვერა, ოლგას ქუჩა, № 31, სახლი სარაჯიშვილისა. (28—228—4)

ქუთაისში
ექიმი მაჭიუხოვი.
მიიღებს შინაგან, სიფილისით, ვენერიულ ავადმყოფებს და ბავშვებს. ქიმიკო-მიკროსკოპიული გამოკვლევანი ნახველისა, შარდისა, გონოკოკისა და სხვ. დილით 11—2 საათზე, საღამოთი 6—8 საათზე. სამხედრო საავადმყოფო, შესავალ პატარა ჭიშკარიდან. (60—ფოს.—55)

არჩევნები მესამე სახელმწიფო
სათათბიროში.
ტფილისის ქალაქის გამგეობა აბათილებს 27 ივლისს გამოცხადებულ ცნობას იმის შესახებ, რომ საარჩევნო სიები საბოლოო განსახილველად გამოკიდული იქნება 31 ივლისსა. (1—6.—1)

„მთავრობის ნებართვით
ხელახლა გაიხსნა
მარიობისთვის იარმუკა,
რომელიც გასულს ორს წელს აღკრძალული იყო. ოფიციალურად იარმუკა გაიხსნება ცამეტს მარიობისთვეს ხობის (ზუგდიდის მაზრა) მონასტრის ეზოში და დაიხურება ოცს იმ თვესვე". (3—ფ.—2)

სავლეხო გაზეთი
„მიწა"
ხელ-ახლა გამოვა ამ წლის პირველ სექტემბრიდან—იმავე პროგრამითა და მიმართულებით, როგორც გამოდიოდა.
წლისა და ნახევარი წლის ხელის-მომწერლებს ამ მოკლე ხანში დაურიგდებათ ორი წიგნაკი: 1) „შიმშილი", ბახისა, „გუთნის" გამოცემა (114 გვ.) და 2 „ვინ რისთვის იბრძვი.", პარტიები და მათი პროგრამები, შედგენილი „მიწის" რედაქციის მიერ (48 გვ.)
ფოსტის ადრესი დროებით: წერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზია. Тифлисъ. Книжный магазинъ Общества Грамотности. (3—უ—1)

თეატრი და ბაღი „ფუნიკულერი"
კვირას, 29 ივლისს
ზოგიერთ გაჭირვებაში მყოფ არტისტების მიერ გამართული იქნება
ასეირნო საღამო წარმოდგენით.
წარმოდგენილი იქნება:
სიდედრ-მამა
ვოდევ. 1 მოქ. დ. ჩარკვიანისა.
შემდეგ წარმოდგენისა
ცეკვა
ბილეთის ფასი 50 კაპ.
დასაწყისი საღამოს 6 საათზე, დასასრული 11 საათზე.
6 საათიდან დაუკრავს სამხედრო მუსიკა და ზურნა.
გამგე ქ-ნი დ. ივანიძე.

ტფილისი, 29 ივლისი.

ყველას კარგად ესმის, რა მიზნითა და მოსაზრებით იქმნა შეცვლილი 1905 წ. აგვისტოსა და 1906 წ. დეკემბრის საარჩევნო კანონები. თვითმპყრობელმა ბიუროკრატიამ 3 ივნისს გასწყვიტა ის სუსტი კავშირიც, რომელიც ჰქონდა კიდევ ხალხთან და პირდაპირ გადავიდა მსხვილ მემამულეთა და ბურჟუაზიის მხარეზე. იგი ჰფიქრობს, რომ რუსეთის ეს ელემენტები არ შეეცილებიან მის უზენაეს უფლებათ და მორჩილად გაჰყვებიან მის პოლიტიკას. ოფიციალური და ოფიციოზური პრესსა, აგრეთვე ოქტომბრისტების გაზეთებიც უარჰყოფენ ამას და ცდილობენ დაამტკიცონ, რომ საარჩევნო კანონის შეცვლა მიმართულია მხოლოდ სარევოლიუციო პარტიების წინააღმდეგ, —იმ ელემენტების წინააღმდეგ, რომელთაც უნდათ მთლად სახელმწიფო და საზოგადოებრივ წეს-წყობილების დარღვევა და ახალ სოციალურ წეს-წყობილების შექმნაო; თორემ ხალხი აქ არაფერ შუაშია, ხალხის „ნამდვილ" წარმომადგენლებს ისევ ექნებათ ადგილი სათათბიროშიო და სხვა. ეს ახსნა რომ მართალი იყოს, მაშინ იმის მოწამენიც არ ვიქნებოდით, როგორ სდევნის მთავრობა ბურჟუაზულ დემოკრატიის პარტიებსა და ჯგუფებს; ესენი ხომ თანამედროვე სოციალურ წესწყობილების ფარგალს არ შორდებიან? მაგრამ, საქმეც ისაა, რომ ბიუროკრატიას ერთ და იმავე კატეგორიად მიაჩნია მთავრობაცა და სა- [illegible]

[illegible]

არად გადმოგვცემენ, რომ თვითმპყრობელ ბიუროკრატიას არა ჰსურს და განზრახვა არა აქვს შესცვალოს რუსეთის „ანსიან რეჟიმ"-ი და გადაწყვეტილი აქვს მომავალშიაც მაღალ წოდებათა სასარგებლოდ აწარმოვოს რუსეთის შინაური პოლიტიკა...

საყურადღებოა აგრეთვე „წარჩინებულის" ნალაპარაკევი პოლონეთსა და კავკასიაზე, რომელიც სიტყვა-სიტყვით მოგვყავს: „როცა ჯერი მიდგა პოლონეთსა და კავკასიაზე, აღმოჩნდა, რომ ეს რეცეპტი მათ შესახებ არ გამოდგება. რომელი საზოგადოებრივი ელემენტები უფრო სანდონი და საიმედონი არიან ამ განაპირა ქვეყნებში, რომლებზე შეუძლია მთავრობას თავის პოლიტიკის დაფუძნება? ამ საკითხზე პასუხი არსაიდან ჩანდა. თუ რუსეთის მთავრობა რუსის გლეხობაში მოტყუვდა, აუცილებელია, რომ პოლონეთის გლეხობა კიდევ უფრო გაცრუვებდა იმედებს. პოლონეთის მემამულენი-კი და ქალაქის ინტელიგენცია პოლონელ გლეხობაზე უფრო ნაკლებ საიმედოა პოლიტიკის მხრით. ამიტომ სხვა გზა არ გვქონდა და პირდაპირ შევამცირეთ განაპირა ქვეყნების საარჩევნო უფლება". კანონის შეცვლამდე პეტერბურგის მთავრობა კიდეც შეეკითხებია ვარშავის ადმინისტრაციას: რომელ ელემენტებს უნდა მიეცეს საარჩევნო ხმა, რათა პოლონეთის წარმომადგენლობამ უარი სთქვას ავტონომიის მოთხოვნაზეო. პასუხად მიუღია, ასეთი ელემენტები არ არისო და მთავრობასაც აუღია და პირდაპირ გაუმესამედებია პოლონეთისა და კავკასიის წარმომადგენლობა...

ასე „ურცხვად ამჟღავნებს" წარჩინებული სახელმწიფო მოღვაწე რუსეთის ბიუროკრატიის გეგმასა და სულისნადებს. ბიუროკრატია იმის ცდაში-კი არ არის, რომ ხალხის ნამდვილი სურვილები და გაჭირვებანი გაიგოს და დროის შესაფერისი დათმობა მოახდინოს დემოკრატიის სასარგებლოდ, არამედ იმ ელემენტების ძებნაშია, რომელნიც შეაძლებინებენ ძველის ბატონობისა და ძველის პოლიტიკის განმტკიცებას. ამ მხრით ბიუროკრატია სავსებით სირაქლემას მოგვაგონებს, რომელიც გაჭირვების დროს თავს სილაში ჩამალავს თურმე და ჰგონია, რომ მტრებს სრულიად გაექცაო. ბიუროკრატიაც ჰფიქრობს, რომ, თუ „საიმედო" ელემენტები შეჰყარა სათათბიროში, სავსებით აიცდენს თავიდან თანამედროვე პოლიტიკურსა და სოციალურს „ჟამთა სიავეთ". საიმედო საზოგადოებრივ ძალთა გამოძებნა ძნელი არაა, მაგრამ ისტორიის ბორბლის უკან დატრიალება შეუძლებელია. რუსეთის ცხოვრებამ წინ წამოაყენა უკვე ნახევარი საუკუნეა სამი დიადი მოთხოვნა: სახელმწიფო წესწყობილების შეცვლა (აბსოლიუტიზმის გაუქმება და სახალხო წარმომადგენლობის შექმნა), ფართო სოციალურ რეფორმების მოხდენა (აგრარულისა და მუშათა კანონმდებლობისა) და ეროვნებათა მდგომარეობის გაუმჯობესება რუსიფიკაციის პოლიტიკის მოსპობითა და სახელმწიფოს დეცენტრალიზაციით. ეს არის ის მინიმუმი, რომლისთვისაც დიადი ბრძოლა დაიწყო გაზრდილმა და განვითარებულმა რუსეთის დემოკრატიამ; იმავე დროს ეს არის ის ერთად-ერთი გზა, რომელიც რუსეთის სახელმწიფოს იხსნის საბოლოო დაშლისაგან. თვითმპყრობელ ბიუროკრატიის თანამედროვე ექსპერიმენტები-კი და შავრაზმელთა განგაში ისტორიის კათეგორიულ იმპერატივთან შედარებით საპნის ბუშტია და სხვა არაფერი: მათ შეუძლიათ მხოლოდ გააძნელონ ახალ ცხოვრების დაბადება.

* * *

დღე, შეირყეს მთელი ხმელეთი,
ნისლმა შეგრაგნოს სინათლე მზისა,
ქვეყნად ვიხილოთ თუნდ ჯოჯოხეთი,
ცეცხლებს აფრქვევდეს მწვერვალი მთისა;
თავს ქარიშხალი ლაგვქვითინებდეს,
ელვამ გაჰკვეთოს ცისა კამარა,
წყეული სული დასისინებდეს
არე-მარეში, ქარის ამარა;
მნათობმა სითბო მიწას მოუსპოს,
გარდააქციოს სამყარო ყინვად,
თვით ზვირთთა ჩქეფას ბოლო მოუღოს,
რომ ზღვის წუხილი ისმოდეს გმინვად,—
ცამ სტყორცნოს მეხი... დღე, ლახვრმა,
იმედის სხივი შიშში დალიოს,
ჩვენ, ჩემო კარგო, მძლავრმა აფთარმა
მხოლოდ სიკვდილმა უნდა დაგვძლიოს!..
აგერ წყვდიადში ნაზი ცის-მნათი
ფეროვან რკალით ლრუბელსა სერავს,
აჰა, საცაა დაჰკრავს საათი
და საბოლოოდ ცა გაიელავს!..

სოფ. გ—მე.

ახალი ამბავი

✦ **სურამელთა დაჯარიმება.** ტფ. გენ.-გუბერნატორის განკარგულებით, ასი თუმნით დააჯარიმეს დაბა სურამის მცხოვრებნი. წინად სურამში მოჰკლეს მასწავლებელი ილია ბლიაძე. სურამელებს მოსთხოვეს მკვლელები, მათ ვერ მისცეს და ჯარიმაც ამიტომ დაადეს.

✦ **ფოსტაზე თავდასხმა.** 27 ივლისს, ნაშუადღევის 2 საათზე, ერთ ფოსტალიონსა და მცველს ავლაბრის საფოსტო განყოფილებიდან ფოსტა მიჰქონდათ ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორაში. ალაზნის ქუჩაზე მათ თავს დაეცა სამი შეიარაღებული კაცი. მცველს წაართვეს რევოლვერი. ეტლიდან მხოლოდ ერთი აბგის გადმოღება მოასწრეს, რადგან მეეტლემ ეტლი გააქანა. უცნობებს აბგა გადმოუქოთებიათ, ქაღალდები და წერილები გადმოუყრიათ და შემდეგ მიმალულან. ხმაურობაზე გაჩნდნენ პოლიციელები. როცა აბგა გასინჯეს, ნახეს იქ ქაღალდებთან ერთად 60 მან.

✦ **ყარანგოზოვის მოკვლა.** ჩრდილოეთ კავკასიის გაზეთებში დაწვრილებით არის აწერილი ოდესის გენ.-გუბერნატორად ნამყოფ გენ. ყარანგოზოვის მოკვლა პიატიგორსკში. გენ. დილით ბაღში გაზეთს ყიდულობდა. ამ დროს სტუდენტის ტანისამოსში გამოწყობილმა ახალგაზდამ უკანიდან ორჯერ დაახალა რევოლვერი და გაიქცა. გენერალი გამოუდგა და დაიწყო ყვირილი: დაიჭირეთ, დაიჭირეთო! ამ დროს ბუჩქებიდან მეორე კაცი გამოვარდა და გულში ორჯერ ესროლა. ყარანგოზოვი წაიქცა და იქვე გარდაიცვალა. ცოტა ხნის შემდეგ მთელი პოლიცია ფეხზე დადგა, მაგრამ კვალს ვერ მიაგნეს: მკვლელები მიიმალნენ.

✦ **ტფ. გენ.-გუბერნატორის განკარგულებანი.** ვიატკის გუბერნიაში სამხედრო წესების მოხსნამდე იგზავნებიან „კახეთის" საზოგადოების მუშები ისააკ გივლაშვილი და ნიკოლოზ ბაცაშვილი—ჰბრალდებათ გაფიცვის გამართვა და „კახეთის" საზოგადოების სარდაფში სხვებისთვის ხელის შეშლა; მ. ახპატელოვი—ჰბრალდება თელავის მაზრის უფროსის მოკვლის განზრახვა; ალექსანდრე ოსიფოვი, ტილო გოძიევი და გაბრიელ ოგანოვი—ჰბრალდებათ ტერორისტობა და სტრაჟნიკის ბიგატურიას მოკვლაში მონაწილეობის მიღება; მიხეილ კაზანცევი—აღმოაჩნდა იარაღი. ტფ. საგენ.-გუბერნატოროდან იგზავნებიან: იასონ გოგებაშვილი—ჰბრალდება ქურდობა, ალექსი ბუთხუზაშვილი—ჰბრალდება გაფიცვის მეთაურობა ტრაქტირებსა და დუქნებში. ხუთ-ხუთი თუმნით დააჯარიმეს კნ. ნინო ქობულაშვილისა და ლობაჩევი. მიზეზი საადრესო სტოლის წესების არ ასრულებაა.

✦ **სახალხო ლექცია.** დღეს, 29 ივლისს, დილის 11 საათზე, მოსკოვის უნივერსიტეტის ლაბორანტი ა. ნ. ჯავახიშვილი წაიკითხავს ქართულად ლექციას ამ სათაურით: „ელემენტები. ნივთიერების უკვდავება ბუნებაში; ნივთიერების აგებულება".

✦ **მკვლელობა თელავში.** 25 ივლისს თელავში დილით შუა ბაზარში მოჰკლეს ს. გრემის (კახეთი) სოფლის მწერალი ნაცვლიშვილი, რომელიც სოფლიდან გამოსულიყო. ამას გარდა მოკლული აღმოჩნდა ხეინკალი ახპატელოვი. ბაზრის ხალხი ძლიერ შეშინდა და დაფ[illegible]

✦ **„რიჟრაჟი".** გამოვიდა „რიჟრაჟის" მეორე ნომერი. შინაარსი: „კვირა 29 ივლისი", „ანარქიზმი და სინდიკალიზმი", ნოე ჟ—ასი; „სახელმწიფო და მისი წარმოშობა", ვლ. და—ლისა; „ლონდონის სიეზდი რუს. სოც. დემ. მუშათა პარტიისა" (დასასრული), ნ. ხ.; „ბიოგრაფია ჯუზეპე გარიბალდისა", სურათით; „წითელი სადამო", (სურათები გურიის ცხოვრებიდან) (დასასრული), პ—ე ხიდისთაველისა; „საზღვარ გარედ" ა. ჩხენკელისა; „რუსეთის მიმოხილვა". 1. მთავრობის მოღვაწეობა: თვითმპყრობელობის აღდგენა მართლ-მსაჯულებაში; მისი აღდგენა განათლების საქმეში; რეპრესიები ბეჭდვის წინააღმდეგ. 2. გახშირება თავდასხმისა, მკვლელობისა; აგრარული მოძრაობა; შინაური მიმოხილვა; 1. „საარჩევნო წესები კავკასიაში"; 2. რეპრესიები; 3. ანარქიული აქტები. დამატება (გვერდების ცალკე ნუმერაციით); გაბრიელ დევილი „კაპიტალი", მარქსის „კაპიტალის" 1 ტომის პოპულიარიზაცია.

✦ **ახალი სამრეწველო საზოგადოება.** უკვე ვწერდით, რომ ინგლისელებმა დაარსეს ახალი სამრეწველო საზოგადოება ამ სახელით „ქუთაისის სამთო და სატყეო სამრეწველო საზოგადოება". საზოგადოებას აზრადა აქვს შეუდგეს ტყისა და მთა-მადნის მრეწველობას ქუთაისის გუბერნიაში. ძირითად თანხად საზოგადოებას მილიონ ნახევარი მანეთი აქვს.

✦ **დაპატიმრება.** 24 ივლისს დააპატიმრეს ერთის წლით პოლიტიკური დამნაშავე ალიოშა ჯაყელი ტფ. სამოსამართლო პალატის გადაწყვეტილებით. ჯაყელს ბრალდებოდა სოციალ-რევოლიუციონერთა საიდუმლო სტამბის მოწყობა და არა ლეგალურ ლიტერატურის ბეჭდვა-გავრცელება.

✦ **ექსპროპრიატორების დაპატიმრება.** სანოვაგის მაღაზიის პატრონს ჯოვანის რამდენისამე დღის წინად მიუვიდა წერილი, სადაც ექსპროპრიატორები 100 მანეთს სთხოვდნენ. პოლიციამ გაიგო ეს ამბავი და ჩაუსაფრდა. დანიშნულ დროზე მივიდა სამი კაცი, რომელნიც გადაცმულმა პოლიციელებმა მაშინვე დააპატიმრეს. დაპატიმრებულნი აღმოჩნდნენ: ქარელელი აბრამ თედიაშვილი, თელაველი მელქო ბაგინოვი და ტფილისელი დავით გუგულოვი. ბაგინოვს უპოვეს სია იმ ვაჭრებისა, რომელთათვისაც ამ ჯგუფს დაუგზავნია სამუქარო წერილები და ფული მოუთხოვნიათ. სამივენი მეტეხის ციხეში წაიყვანეს.

✦ **გაფიცვა.** ბაქოში გაიფიცნენ ბიბი-ეიბათის საზოგადოების ნავთის სამრეწველოს მუშები.

✦ **საბალოსნო სკოლის სასარგებლოდ.** კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიამ აცნობა გუშინ კავკ. სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს, რომ ნამესტნიკის განკარგულებით საერობო თანხიდან გადაიდო 3000 მან. ამ წელს ტფ. საბალოსნო სკოლის შესაწირადაო.

✦ **აგენტების შეიარაღება.** გუშინ ტფ. ქალაქის გამგეობამ აცნობა გუბერნატორს სავაჭრო სამეურნეო პოლიციის ერთის აგენტას გაცარცვის ამბავი და სთხოვა ნება მიეცეს ქალაქის თვითმართველობას, შეაიარაღოს სამეურნეო პოლიციის აგენტები (25 კაცამდე).

✦ **სალდათის დაჭრა.** 28 ივლისს, ნაშუაღამევის 1 საათზედ, ელიაროვის ქუჩაზედ ამედინოვის სახლის ეზოში უცნობმა რევოლვერით დასჭრა პარუჩიკ ბაბანაშვილის „დენშჩიკი" სალდათი კურინსკის პოლკისა გოდლევსკი. დაჭრილი პოლკის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

✦ გვთხოვენ დავბეჭდოთ: თელავის საზოგადო წიგნთ-საცავის გამგეობა დიდ მადლობას უცხადებს როგორც მარიამ ესტატეს-ასულს ფაატაშვილისას, ქ. ჩახიჩევანში, თავის ნაცნობთა შორის 55 მანეთის შეკრებისთვის ზემოდ ხსენებულ ბიბლიოთეკის სასარგებლოდ, ისე ამ ფულის შემდეგ შემომწირველთ: ალექსანდრე მიხეილის ძე გეგიძეს—10 მან., ალავერდი ბადალოვს—10 მან., ანტონ ნიკოლოზის-ძე ფონტანს—5 მან., პეტრე გერასიმეს-ძე გავრიკოვს—5 მან., გიორგი კონსტანტინეს-ძე გასილიევს—5 მან., პეტრე კუზმანოვს—5 მან., ალექსანდრე მიხეილის-ძე ფაატაშვილს—5 მან., კალერიან ნიკიფორეს-ძე ბარყიაკს—3 მან., ალექსანდრე ალავერდის-ძე ბადალოვს—3 მან., რიზა ყული ნაჯაროვს—2 მან., ყასუმ-ბეგ ჯამალბეკოვს—2 მან., სულ—55 მან., გამგეობის წევრი სოლ. გომაძე.

✦ 27 ივლისს პოლიციამ მე 6 ნაწილში [illegible]

✦ 24 ივლისს მე 5 საპოლიციო ნაწილის [illegible]

✦ [illegible] 27 ივლისს [illegible]

პატარა ფელეტონი

ორი გულ-უბრყვილობა

[illegible]

... ვერ ხედავდა იმ თვალთმაქცურ წყობილებას, იმ ვერაგულ საზოგადოებრივ და სახელმწიფო მანქანას, რომელიც ამ პურს თვით მას, ამ გულ-უბრყვილო გლეხს, პირიდან აცლის და იმის **ჭირნახულით** ქალაქელ მუქთა-ხორა პარაზიტებს ჰკვებავს.

[illegible] როცა აუხსნით ყველა ამას ჩემ მოხუც ნაცნობს, უეჭველია დიდად გაუკვირდება და თავის დღეში არ დაიჯერებს, რომ სხვა-და-სხვა რაგინდარაობითა და- ფიმ ფანდურებით ლამაზად მორთულ იმის სახლს, იმის გემრიელ სასმელ-საჭმელს [illegible]

გლეხის შეკითხვა ბავშური იყო, მაგრამ, სახელ-განთქმულ მწერლის ჰენრი ჯორჯის თქმისა არ იყოს, ბავშვების ზოგიერთ შეკითხვაზე მოზრდილებმა რომ სწორი პასუხი აძლიონ და ამის დაგვარად იმოქმედონ, ბევრი უსამართლობა გაჰქრებოდა ამ დედამიწის ზურგზე.

ახლა მკითხველისათვის მიმინდვია იმის გამოცნობა, ამ ორ გულ-უბრყვილობაში რომელია უფრო საგულისხმიერო და თანაგრძნობის ღირსი—მოხუც ქალაქელისა თუ ჩემ ნაცნობ გლეხისა.

ი. ნაკაშიძე.

პროვინციის ცხოვრება

ქიზიყი. ხანგრძლივისა და ქიზიყელთა დამღუპველის გვალვა სიცხეების შემდეგ ძლივს მოვიდა რიგიანი წვიმა ამ თვის ოცდა-ოთხში დამე ცოტაოდენი წვიმა ამ ორი დღის წინადაც იყო, მაგრამ ეხლანდელმა წვიმამ და ავდარმა რაღასა და ან ვის უნდა დაადვას მალამო, როდესაც ყოველგვარ ჭირნახულზე ხელი გვაქვს დაბანილი და სახლები გამოფარდალავებული. სხვა წლებში ამ დროს ქიზიყელის ოჯახი ქერით, პურით, ფეტვით და ათასგვარ მიწის მოსავლით მოყირჭებული იყო ხოლმე, ხოლო ქიზიყელი—გულ გაღაღებული პირ-მცინარი, მაგრამ წელს ქიზიყელთ მოუსავლობისაგან თავპირი ჩამოსტირით, ტომრები აუდიათ ხელში და ნახევარ ფუთობით ფქვილსა ეიდულობენ მამა-სისხლად თავიანთ მშიერ ცოლ-შვილის გამოსაკვებად. ნეტავი რიგიანი ფქვილი მაინც იშოვებოდეს! ჯერ ეხლავე ფქვილს ცეცხლი ეკიდება, შუაზამთარში რაღა გვეშველება, თოვლის ზვინებს რომ აავებს და გულ-ხელ-დაკრეფილნი სახლში მოვიკრუნჩხებით. ვაი ხელ-მოკლე, უქონელ მეკომურის ბრალი, შიმშილით სიკვდილი ათასგვარ ავადმყოფობის აუცილებელი მსხვერპლი უნდა გახდეს! კიდევ და კიდევ ვიმეორებ, რომ საჭიროა ქიზიყელთა წლევანდელს გაჭირვებას ყურადღება მიექცეს, ვისგანაც ჯერ არს.

იქნება ეხლანდელმა წვიმამ ვენახს და თამბაქოს მაინც არგოს, მაგრამ ეხლა უკვე მოწყვეტილს და დაკრიკინავებულს მტევანს იმდენს სახარბიელო წვენს ვეღარ შესძენს და მარცვალს ვეღარ დაამსხვილებს. რაც შეეხება თამბაქოს, თუნდ არგოს, წელს საერთოდ ცოტა არის თამბაქო დათესილი. შარშან, შარშან წინ თუ მცხოვრებნი ერთმანეთს ეცილებოდნენ თამბაქოს დათესვაში, წელს ყველას გული გაუტყდა და თამბაქოს დათესვაზე ხელი აიღეს. ამისი მიზეზი თამბაქოს მაზანდის დაცემაა. მოვაჭრეები თამბაქოში იმდენს არ იძლევიან, რა-

ფელეტონი

პასუხად

ჩემს საპასუხოდ ახლად გამოსულ ჟურნალ „ქარიშხალში" მოათავსეს „კრიტიკა", თუ შეიძლება კრიტიკა დაერქვას უწმაწურ ლანძღვა-გინებას, აზრების ერთმანეთში დომხალივით არევას, სხვის ნათქვამის გაუგებრობას და დამახინჯებას. თუ ყველაფერი ეს „კრიტიკაა," მაშინ წერილს, რომელსაც სახელად ჰქვიან „სოც. ფედერალისტური აქლემი, მარქსისტული და ანარქისტული ჰიანჭველა, მწერალი უდაბნოში და უქმროდ დაბერებულ ქალწულთა გალობა ვაი-ვაი-ვაის ხმაზე", დიახაც შეიძლება კრიტიკა დაერქვას, მაგრამ წინააღმდეგ შემთხვევაში, ე. ი. თუ კრიტიკის აუცილებელ ატრიბუტებს ზემოდ ჩამოთვლილი თვისებანი არ შეადგენს, მაშინ, მაშინ... მაშინ თითონ მკითხველმა სთქვას, რა უნდა დაერქვას ხსენებულ წერილს.

ჩვენ ყოველთვის ლანძღვა-გინების წინააღმდეგი ვყოფილვართ, ჩვენ ჩვეულებებს ამ ჟამადაც არ ვუღალატებთ, რადგან დარწმუნებულნი ვართ, რომ ჭეშმარიტების გამოსარკვევად იგი ვერავითარი იარაღია. ანარქიზმი ჩვენში ახალი მოძღვრებაა, მას აზრათა აქვს ჩვენს ცხოვრებაში განსაზღვრული ადგილი დაიჭიროს და ამიტომ, მე მგონია, მისი გაცნობა და დახასიათება არავის არ უნდა ჩაეთვალოს დანაშაულებად. იმ არგუმენტის წინააღმდეგ, რომლებიც მე მოვიყვანე, ავტორს შეეძლო თავისი საკუთარი არგუმენტები მოეყვანა და ამ რიგად, აზრთა შეხლის შემდეგ, სიმართლე ცოტად თუ ბევრად გამოირკვეოდა. ყველა ამის მაგივრად ავტორი „კრიტიკულ" წერილისა ლანძღვა-გინებას მოჰყოლია და თავისი წერილი ისეთის სიტყვებით აუვსია, რომელიც ლიტერატურულ ეთიკისა და ადამიანურ ღირსების დამამცირებლად უნდა ჩაითვალოს. Le style—c'est l'homme, —სთქვა ბიუფფონმა, და ეს ჭეშმარიტებაც არის.

ამიტომ ჩვენ უკუ ვაგდებთ, გვერდზე გაუვლით იმ ლანძღვა-გინებას, რომელსაც წერილის სამი მეოთხედი უჭირავს, და პირდაპირ საკამათო საგანს შევეხებით.

რომ მკითხველისთვის უფრო ნათლად შეიქმნეს, ვინა სტყუის ჩვენში, საჭიროა ნათლად გამოირკვეს, რას ვამბობდი მე ჩემს ფელეტონებში, და რაში არ მეთანხმება ჩვენი ვითომდა კრიტიკოსი.

უპირველეს ყოვლისა ავტორი წერილისა გაკვირვებით აცხადებს, „საქმე იქამდის მივიდა, რომ სოც.-ფედერალისტები **თავიანთ** მსოფლ-მხედველობაზედაც კი ლაპარაკობენო" და სიტყვას „თავიანთს" ხაზსაც უსვამს. რათა ჰგონია ჩვენს მეცნიერ კრიტიკოსს, რომ საკუთარი მსოფლ-მხედველობა მხოლოდ ანარქისტებს შეიძლება ჰქონდეთ? ეს განა მათ პრივილეგიას შეადგენს? პარტიის ათანსაირად მონათვლით თქვენ ვერასოდეს ვერ დაამტკიცებთ, რომ მას ვერ შეუძლიან თავისი საკუთარი მსოფლ-მხედველობა იქონიოს. ამისთანა რიხითა და ზეიმით უსუსურ ბავშვებზე თუ იქონიებთ გავლენას, თორემ ჭკუა-დამჯდარ ადამიანს ღიმილის მეტს ვერაფერს მოჰგვრით ტუჩებზე.

მოიოხა რა ლანძღვა-გინებით გული ჩვენმა „კრიტიკოსმა", მერე პირველი ბრალდება წამომიყენა. „ისრის ჰიანჭველა აქლემის ტყავში „ისრისავე" 151 ნომერში ამბობს, რომ მან გაეცნო (სადაური ქართულია?) თვით და სხვაც გააცნო „ანარქიზმის" და „მარქსიზმის" **ძირითად მსოფლ-მხედველობას, „რომ მათ შორის დიდი ნათესაობაა"** (მარქსიზმს და ანარქიზმს შუა). როგორ მოახერხა და დაინახა ან სხვას დაანახვა **მარქსისტულ და ანარქისტულ ძირითად მსოფლ-მხედველობათა ნათესაობა** ისრის ჰიანჭველამ და აქლემის ტყავში გახვეულმა და წოდებულმა არ. ჯ—შვილად, ჩვენ ვერ გზგვიგია, ვერ გაუგია ეს მრავალ მეცნიერთ და კრიტიკოსებს (რომელ მეცნიერთ? თქვენს კომპანიას?). გაიგო მხოლოდ სოც.-ფედერალისტთა აქლემმა. სირცხვილი რომ მოაზრეს ჰკლავდეს, მოჰკლავდა აქლემსაც, რომელსაც ფსიხოლოგია, ნატამალი გონიერებისა მაინც აქვს და თუ ჯ—შვილი ჯერ კიდევ ცოცხალია, ეს იმას ნიშნავს, რომ ის აქლემის აზროვნებასაც კი მოკლებულია."

მე ჩემს წერილებში ვცდილობდი დამემტკიცებინა, რომ, მიუხედავად იმ წინააღმდეგობისა, რომელიც პირველი შეხედვით მარქსიზმსა და ანარქიზმს შორის არსებობს, ძირითადი თვისება მათი ერთნაირია. ამ ერთგვარობას მე ვხედავდი იმ გარემოებაში, რომ ერთნიც და მეორენიც შემოქმედებითს მუშაობას გაურბიან. ჩვენმა კრიტიკოსმა ეს იუკადრისა და რიხიანად დაიძახა: „შემდგომ ნუ იტყვით, თურმე სოც.-დემოკრატები და მარქსიზმი შემოქმედებითი მოღვაწეობას უარჰყოფენ; ისინი არც პროპაგანდას, არც მუშათა მდგომარეობის გაუმჯობესობას, არც პროფესიონალურ კავშირებს, არც გაფიცვებს, არც კანონმდებლობას არ ეწევიან, ის კი არა, მათ თურმე ჰიანჭველას აზრით, აწმყოში არავითარი სოციალისტური არ სწამთ და მხოლოდ დემოკრატები არიან". ეს ამონაწერი აზრთა ისეთს დომხალს წარმოადგენს, რომ ადამიანი კისერს მოიტეხს მის გარჩევაში, მაგრამ ჩვენ მაინც ჩვენსას ვეცდებით. უპირველეს ყოვლისა აქ ორი სხვა და სხვა მომენტი ერთმანეთშია არეული. პროპაგანდა, პროფესიონალურ კავშირების შედგენა, გაფიცვა, კანონმდებლობა,—ეს სულ ბრძოლის საშუალებანია, მუშების მდგომარეობის გაუმჯობესობა კი მათ ცხოვრებაში ცვლილების შეტანასა ნიშნავს. აღვნიშნეთ რა ეს ორი სხვა და სხვა მომენტი მუშათა მოძრაობაში, არ შეგვიძლიან არ შევეკითხოთ ჩვენს კრიტიკოსს: რათ გაუკვირდა მას ასე ძალიან, რომ ჩვენ სოციალ-დემოკრატებს მარტო დემოკრატები უწოდეთ? განა თვით ავტორსა კი სრულიად სხვანაირი წარმოდგენა აქვს სოციალ-დემოკრატებზე? განა ისიც ღრმად არ არის დარწმუნებული, რომ სოციალ-დემოკრატები **დღეს** მხოლოდ **დემოკრატები** არიან, **სოციალისტობას კი ხვალისთვისა** სდებენ? ეს ნათლადა სჩანს იქიდანაც, რომ სოციალ ფედერალისტებს ავტორი სოციალ-დემოკრატებს ადარებს და ამბობს, თქვენც ისეთივე დემოკრატები ხართ, როგორც სოციალ-დემოკრატები იმ განსხვავებით კი, რომ უკანასკნელები ცენტრალისტები არიან და ფედერალისტები კი სახელმწიფოებრივ დეცენტრალიზაციის მომხრენი. თუ ეს ასეა, თუ სოც.-ფედერალისტებიც სოც.-დემოკრატებსავით მხოლოდ უბრალო დემოკრატები არიან, რიღათი უნდა აიხსნას ის გაკვირვება, რომელსაც ჩვენი კრიტიკოსი ეძლევა: „თურმე სოციალ-დემოკრატებს... არავითარი სოციალისტური არა სწამთ და მხოლოდ დემოკრატები არიანო". ჩვენი კრიტიკოსი სხვას ეძახის უვიცებს, თვითონ კი იმდენიც ვერ მოუხერხებია, რომ თავის საკუთარ აზროვნებას გონების თვალი გაატაროს და შეუსაბამო რომ არ წამოისროლოს.

ჩვენი ავტორი თავის წერილში სოციალ-დემოკრატების ვექილობას კისრულობს და ამტკიცებს, ესენი სრულიადაც არ ამბობენ უარს სოციალისტურ მუშაობაზე. „ჭიანჭველას ეუბნებიან დიალექტიური პროცესის თანახმად, რომ ყოველი მომენტი შეიცავს მომავალს, რომელიც მომენტისაგან უნდა დაიბადოსო, თქვენ გეუბნებიან, რომ აწმყოში მომავლის თესლია და ჩვენ ხელს უწყობთ მომავლის თესლების აღზრდას და განვითარებასო, ჭიანჭველა კი ებღაუჭება თავის უსუსურობას და მძლავრი შეცდომა უნდა გააქარწყლოს თავისი უსუსურობით."

ჩვენ მეცნიერს დასამტკიცებლად იმისა, რომ სოციალ-დემოკრატები სოციალისტურს მუშაობას ეწევიან, მოჰყავს ზემოდ ამოწერილი არგუმენტაცია სოციალ-დემოკრატებისა, მაგრამ შემდეგ კი დასძენს, ეს არგუმენტაცია შემცდარიაო. თუ ეს არგუმენტაცია შემცდარია, რაღად მოგვყავთ საბუთად იმისა, რომ სოციალ-დემოკრატებიც სოციალისტურ მუშაობას ეწევიანო? აი, ნამდვილი salto mortale აზროვნებისა!

ჩვენ განვაგრძობთ იმის აღიარებას, რომ სოციალ-დემოკრატებს დღეს შემოქმედებითი მუშაობა არა სურთ, ისინი დღეს მხოლოდ უბრალო დემოკრატები არიან, სოციალიზმს კი იმ დროსთვის სდებენ, როდესაც საწარმოვო ძალთა დიალექტიური განვითარება კაცობრიობას უსაშინელეს კონფლიქტამდე მიიყვანს.

ცოტა ზევით ჩვენ მუშათა მოძრაობის პროცესში ორი ელემენტი აღვნიშნეთ და ეს ვქენით სრულიად შეგნებულად, რადგან ანარქისტები ამ ორ მომენტს ძალიან ხშირად ერმანეთში ურევენ და მერე ამ შემცდარ საფუძველზე შეცდომებითვე სავსე შენობას აგებენ ხოლმე.

მუშა იბრძვის და საბრძოლველად სხვა და სხვა ნაირ საშუალებას ხმარობს; ასეთს საშუალებად უნდა ჩაითვალოს პროპაგანდა, პროფესიონალური ორგანიზაციები, საერთო გაფიცვა, პარლამენტარიზმი. მშრომელ ხალხს, რასაკვირველია, შეუძლიან ან ერთი საშუალება ამოირჩიოს, ან მეორე, ან რამდენიმე ერთად, მაგრამ ყოველს შემთხვევაში ეს დარჩება საშუალებად და მხოლოდ საშუალებად. მაგრამ მუშა ხალხი იბრძვის რაიმე მიზნისთვის. და აი ეს მიზანი არის თავის მდგომარეობის გაუმჯობესება. საბოლოო გამარჯვებას მშრომელ ხალხს მიანიჭებს მხოლოდ სოციალიზმი, მაგრამ მას შეუძლიან ყოველ-დღიურ პირდა-

თითონ მატრონებს ეზით. ამას გარდა არის მეორე მიზეზიც [illegible] აღრეულობის. როგორც მოგეხსენებათ, 1905 წელს თვ. დ. [illegible] თავის მამულში [illegible] დააარსა თამბაქოს საწყობი, [illegible] 35,000 ფუთი. [illegible] 50,000 მანეთამდი, [illegible] 780 [illegible]

ამ გარემოებამ [illegible]

24 ივლისს ნაშუადღევს [illegible] ტიბასხმი ჩამოვარდა მეხი, რომელიც დაეცა ერთის მეგობრის საბძელს. დაიწვა საბძელი და შიგ შენახული რამდენიმე საცალო სულადი.

23 ივლისს ღამე ქურდებმა გაძარცვეს ქვემო მაჩხაანის ბოქაულის თ. ივ. გაჩნაძის სახლი ბაკურციხეში. წაიღეს ყოველივე, რაც კი სახლში მოიპოვებოდა.

ხარბინიდან გამოგზავნილ ფულის შესახებ
(წერილი რედაქციის მიმართ)

ბ. რედაქტორო! გთხოვთ ამ ჩვენ განმარტებას აქედან (ქ. ხარბინი) გამოგზავნილ ფულების შესახებ, ადგილი დაუთმოთ თქვენი გაზეთის მახლობელ №-ში.

წავიკითხეთ რა ბ. ვასილ კირვალიძის წერილი გაზ. „ისარის“ მე-102-ნომერში მოთავსებული ამ სათაურით: „ნეტავ რა უყვეს ჩვენ ფულს?“, უნდა ვსთქვათ ძალიან გაგვიკვირდა: რადგანაც ერთი, რომ ის ფული დაშეული ხალხის სასარგებლოთ არ ყოფილა შეგროვილი, როგორც ამას „ისარის“ რედაქცია ქადაგებს, რადგანაც მაშინ საბედნიეროთ, კავკასიაში შიმშილობა არ ყოფილა. (ფული შეგროვდა „მანიფესტის“ გამოცხადების შემდეგ ე. ი. ოქტომბერში 1905 წლისა. ხოლო გამოიგზავნა ამავე წლის ნოემბრის 5-ს, ტელეგრამით „მოგზაურის“ სახელზე.) არამეთ ფულით უნდა მოხმარებოდა სულ სხვა დაწესებულებას, რაიც აქაურმა ხელის მომწერმა ქართველებმა კარგათ იციან გარდა ბ. კირვალიძისა.—ეს ერთი.

მეორე: ფული იყო შეგროვილი ორი ათას თოთხმეტი მანეთი და 15 (2014 მ. 15 კ.), „მოგზაურის“ რედაქციას კი გამოეგზავნა 2006 მ. დანარჩენი გამოგზავნაში დაიხარჯა. და არა 2411 მ. როგორც ეს აბოდებს ბ. კირვალიძეს და „ისარის“ რედაქციას!..

მესამე: როგორც გამოირკვა არავის არ უთხოვნია ბ. კირვალიძისათვის გაეგო ამ ფულების „ბედიღბალი“ (მისმა დასახელებულმა პირებმა ტ. დ—ძემ და სხვებმა უარი სთქვეს,—„კირვალიძისათვის ჩვენ არაფერი არ „დაგვივალებიაო“. თუმცა გამოკითხვაში და გაგებაში თავის თავად ცუდი არაფერი არ არის, მაგრამ ისე კი არა როგორც კირვალიძემ „გამოიკვლია“!.. რაც შეეხება „კერძო კაცის წამოღებულს ფულს“ როგორც ბრძანებს „ამერიკის აღმომჩენელი“ კირვალიძე და როგორც ეს მთელმა ქვეყანამ იცის 1923 მ. 75 კ. მიიღო ქ-ნმა ნ. ნაკაშიძემ დაზარალებულ გურულების სასარგებლოთ. დანარჩენი 1274 მ. 70 კ. მიიღო ერთმა „დაწესებულებამ“ რომლის ცალკე შემოწმებულ ანგარიშს აქვე გაახლებთ. *) და რომლის მიზანიც ასე გადასწყვიტა აქაურმა საზოგადოებამ.

ამასთანავე ყველა ზემოთ თქმულის დასამტკიცებლად გაახლებთ ცნობას (справка) ადგილობრივი რუს-ჩინეთის ბანკისას, საიდანაც გამოიგზავნა ის 2006 მ., ან როდის. თითონ ფოსტის კვიტანცია კი ფულის გამომგზავნელს ამხ. გ. ი—ს აქვს, რომელიც ამ ჟამათ იაპონიაში იმყოფება და როცა ჩამოვა გაახლებთ თითონ კვიტანციასაც, თუ რომ ბანკის მოცემულ ცნობაზედაც ეჭვი შეეპარება „ხალხის გულშემატკივარ“ კირვალიძეს და „ისარის“ რედაქციას**). ამნაირათ, როგორც მკითხველი ხედავს ბ. კირვალიძემ უოვლათ საზიზღარი ცილი დასწამა და ღრობით, ზოგიერთების თვალში ჩირქი მოსცხო უდანაშაულო მოგზაურის თანამშრომლებს. და ამასთან ერთად მთელ ს. დ. პარტიას, მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა, კირვალიძეზე შორს წავიდა „ისარის“ რედაქცია, აყვა ფეხის ხმას, იშოვნა „საქმე“ და როგორც მოსალოდნელი იყო გააქვთ და გამოაქვთ!..

ჩვენ როგორც კი წავიკითხეთ ბ. კირვალიძის პირველი წერილი, მაშინვე გვინდოდა პასუხი გაგვეცა, მარა ვიფიქრეთ, რომ „დახვარის“ პასუხით დაკმაყოფილდებოდა. მარა როგორც ვხედავთ ეს არ იკმარეს, მოხსნეს გუდას თავი, როგორც კირვალიძემ ისე „ისარის“ რედაქციამ და მოინდომეს ს.-დ — ების მიწასთან გასწორება. — „მე სოციალ-დემოკრატების მომხრე ვიყავი და ვარო“ — მისებური გაპიანურებულის ხმით კიკინებს ბ. კირვალიძე. სოც.-დემოკრატი კი არა შენ, ასეთი საქციელის შემდეგ, სოციალ-გველი ხარ ბ. კერვალიძევ!.. აბა შენ თითონ მითხარი რის ღირსია ის კაცი, რომელიც ასეთ საზიზღარ ტყუილებს თხზავს და ხალხს ტყვილა უბრალოთ აღელვებს მუშა—თავდადებულ ამხანაგების წინააღმდეგ? ღირსი არ არის შენ, რომ ს. დ—ებს ზნეობის სიდუხჭირეს უკიჟინებდე და ქურდობას წამებდე?! გიცნობთ გეთაყვა რაც წითელი კოჭი ბრძანდებით... რისთვის ასტეხეთ ასეთი აყალმაყალი როცა უამისოთაც კარგად შეგეძლოთ ყველაფერი დაწვრილებით გაგეგოთ? რატომ სამკითხველოში არ მიიქეცით საიდაც ყველაფერი ცნობებია? იმისთვის, რომ დამშეული ხალხი გეცოდებათ, მათი ინტერესების დამცველი ხართ? იმდენი რა გითხრათ თქვენ... დეე მკითხველმა საზოგადოებამ გასაჯოს თუ რის ღირსი ხარ თქვენ და შენისთანეები და აგრეთვე ის რედაქცია, რომელიც თქვენისთანეებ ცრუპენტელა კორესპონდენტებს უჯერა და თავის ხელით თავის თავს იწკეპლავს!.. სირცხვილი „ქართველთა დამშეული ხალხის ინტერესების დამცველო „ისარის“ რედაქციავ!.“

რომ ზემოთ მოყვანილი ცნობები მართალია ამას ვამტკიცებთ ჩვენი ხელის მოწერით:

1. სოლ. თავართქილაძე, 2. მელიტონ ქერქაძე, 3. ილია ქვეთაშვილი, 4 გიორგი გოგობერია, 5. (გვარი ვერ ამოვიკითხეთ), 6. ან. ძნელაძე, 7. ვლადიმერ ხუნდაძე, 8. თეიმურაზ გოგიშვილი, 9. ესე ჩხაიძე, 10. თედო ესებუა, 11. გიორგი ლოტუევი, 12. სანდრო ღარველი, 13. სამსონ ბაჯელი, 14. ს. ტყიბულელი, 15. ალექსანდრე აროniძე, 16. ვარლამ გამყრელიძე, 17, ივანე ლომიძე, 18. ე. კესაევი, 19. გიორგი ფიცხელაური, 20. ბესარიონ წიკლაური, 21. სამსონ ელიაძე, 22. ტარას სხვიტარიძე, 23. ტიტიკო დუმბაძე, 24. А. Ахобадзе, 25. ვიქტორ მგელაძე, 26. ი. გოგოლაძე, 27. ექვთიმე დუმბაძე, 28. ესტ. წილოსანი, 29. ნ. ჯიშქარიანი, 30. ალექსანდრე ეძგვერაძე, 31. გრიგორი რუსიეიშვილი, 32. ტარასი შენგელია, 33. ლავრენ. ჟღენტი, 34. ვასილი გომართელი, 35. კოწია ღლონტი, 36. მიხაილ გუძვაძე, 37. ვალოდია ქარცივაძე (იგივე კარსელაძე), 38. ნიკო კურცხალია, 39. ა. შაიშმელაშვილი, 40. ვ. ბოკოლიშვილი, 41. ვასილი პავლეს ძე კოახიანი, 42. კონსტანტინე მატკავა, 43. ივლიანე ხაინდრავა, 44. ისიდორე შავდია. 45. სხიტარიძე.

*) ეს ანგარიში ჩვენ რედაქციას არ მიუღია. რედაქ.

**) კვიტანციის № კი არ მოგვცა ბანკმა რადგანაცრჩვენ გამომგზავნელი არ ვიყავით. ხარ. ამხ.

—

რედაქციისაგან. ეს წერილი ჩვენს რედაქციაში შემოიტანა და გადმოგვცა ბ-ნმა ფილიპე მახარაძემ. ვბეჭდავთ მას სრულიად უცვლელად იმ „ხელის ხელ საგოგმანებელ მარგალიტებით“, რომელიც წერილში ბლომად არის გაფანტული, რადგან კარგად ვიცით და დარწმუნებულნი ვართ, რომ „ისარს“ ასეთ უსაფუძვლო და ბავშვურ ლანძღვით არა დააკლდებარა. ვფიქრობთ, რომ ამ წერილის წაკითხვის შემდეგ ყველა ნათლად დაინახავს, ვინ „გაიწკეპლა თავისი თავი“, ვინ არის „ცრუპენტელა“ და ვის „აბოდებს“...

რაც შეეხება საქმეს არსებითად, არა გვგონია სიმართლის მოყვარული და გონიერებას არ მოკლებული ადამიანი ზემოდ მოყვანილ წერილის წაკითხვის შემდეგ არ მიხვდეს, სად არის სიმართლე და სად არა. მართლაცა და რა იყო საკამათო საგანი? „მოგზაურის“ რედაქციას ეკითხებოდნენ, ხარბინიდან შემოწირულება გამოიგზავნა დაზარალებულთა სასარგებლოდ რედაქციის სახელზე და რატომ არ აცხადებს, დანიშნულებას მოხმარდა თუ არაო. ამაზე დღემდე ვერ ეღირსა მკითხველი საზოგადოება გადაჭრილ და პირდაპირ პასუხს. ბ-ნი ფილიპე მახარაძე თავის წერილში ამტკიცებდა, რომ ფულს სხვა „დანიშნულება“ ჰქონდაო. „ისრის“ მე-152 ნომერში დაიბეჭდა ბ-ნ კირვალიძის წერილი. კირვალიძეს მოჰყავს ხარბინის გაზეთ „მოლოდაია როსსია“-ში მოთავსებული წერილი ბ-ნ იორამიშვილისა, საიდანაც აშკარადა სჩანს, რომ ფული დაზარალებულ ქართველთა სასარგებლოდ იყო შეგროვილი.

ეხლა რას ამტკიცებენ ხარბინიდან მიღებულ წერილის ავტორნი? როგორც მკითხველი თვითონაც დაინახავს, წერილის მთელი მეორე ნახევარი, სადაც ავტორი ლანძღავს „ისარს“ და კირვალიძეს, იხსენიებს ს.-დემოკრატებს და ვიდაც „მუშა [illegible]“ საქმეს სრულებით არ ეხება. აგრეთვე საქმეს არ ეხება წერილის ის ადგილები, სადაც ფულის რაოდენობასა და კვიტანციებზეა ლაპარაკი. ამ წერილის მიღებამდეც ყველამ ვიცოდით, რომ ხარბინელებმა ფული გამოგზავნეს, ვიცოდით ისიც, რამდენი მიიღო „მოგზაურის“ რედაქციამ.

დარჩა მხოლოდ წერილის თავი, რამდენიმე პწკარი, სადაც ავტორები ამტკიცებენ, რომ „ის ფული დამშეულ ხალხის სასარგებლოდ არ ყოფილა მოგროვილიო“. რომ ეს სიცრუეა უარვყოთ, იძულებულნი ვართ ერთხელ კიდევ მოვიყვანოთ ბ-ნ ივანე სიმონის-ძის იორამიშვილის წერილი, რომელიც მოთავსებული იყო ხარბინის გაზეთ „Молодая Россія“-ს მე-12 ნომერში (7 მარტი 1906 წ.). აი, სიტყვა-სიტყვით ეს წერილი:

წერილი რედაქციის მიმართ

მოწყალეო ხელმწიფევ, ბ-ნო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ თქვენის პატივცემულ გაზეთის საშუალებით აუწყოთ ქართველ საზოგადოებას ქალ. ხარბინში, რომ ფული 2006 მან.—დაზარალებულ ქართველთა სასარგებლოდ შეკრებილი ჩემ მიერ 1905 წლის ოქტომბერში, ტელეგრაფით გაეგზავნა „მოგზაურის“ რედაქციას ტფილისში. კვიტანცია 1905 წლის 5 ნოემბრის თარიღით რუს.-ჩინ. ბანკის ხარბინ. განყ. № 27534 ინახება ბიბლიოთეკა-სამკითხველოში. **ივანე სიმონის ძე იორამიშვილი.**

როგორც ჰხედავთ, თვით ფულის შემგროვებელი ბ-ნი იორამაშვილი ამბობს, რომ ფული „დაზარალებულ ქართველთა სასარგებლოდ“ იყო შეკრებილიო. სწორედ გასაოცარია, ამის შემდეგ რად ინებეს წერილის ავტორებმა ბ-ნ მახარაძესთან ერთად სიცრუის თქმა?!

ხარბინელები სწერენ: „როგორც გამოირკვა, არავის არ უთხოვნია ბ. კირვალიძისათვის გაეგო ამ ფულების ბედ-იღბალი“. სწორედ გასაოცარია! განა უთხოვნელად ნება არა ჰქონდა კირვალიძეს ეკითხნა, რა იქმნა ესა და ეს ფული, დაზარალებულთა სასარგებლოდ შეგროვილი? საკვირველი ეს კი არ არის, ის არის, სად იყვნენ წერილის გამომგზავნენი და რატომ ხმა არ ამოიღეს ამ ერთი წლის წინად, როდესაც ბ-ნმა კირვალიძემ პირველად დასტამბა წერილი „შრომა“-ში და იკითხა შეგროვილ ფულების გაუმჯობესებაზედაც იფიქროს, რადგან თუ მუშა დაინტერესებულია, რომ მომავალში დაარსდეს იდეალური წეს-წყობილება, არა ნაკლებ არის დაინტერესებული, რომ მისი პირადი, როგორც კონკრეტულ ერთეულის, მდგომარეობაც ძაღლური მდგომარეობა არ იყოს. ამიტომ სავსებით კანონიერია, რომ მუშა ხალხმა იბრძოლოს იმ ცვლილებათა მოსახდენად, რომელიც დღევანდელ ბურჟუაზიულ ცხოვრების საზღვრებს არა სცილდება. როდესაც მუშა იბრძვის ისეთის ცვლილების მოსახდენად, რომელიც ბურჟუაზიულ წეს-წყობილებას **არსებითად** ეწინააღმდეგება, მაშინ მას ცხოვრებაში **სოციალისტური ელემენტი** შეაქვს; ბრძოლა ისეთის ცვლილებისათვის კი, რომელიც თანამედროვე ბურჟუაზიულ ცხოვრების ფარგალს არ სცილდება, მხოლოდ **დემოკრატიულია.**

სოციალ-დემოკრატები ამნაირს მუშაობას უარჰყოფენ; ისეთის ცვლილების მოხდენა, რომელიც ბურჟუაზიულ წესწყობილებას ეწინააღმდეგება, უტოპიურ საქმედ მიაჩნიათ, ჩვენს ცხოვრებაში **სოციალისტურის ელემენტის** მეტანაზე უარს ამბობენ, და ამ რიგათ, იმ ცვლილებებით კმაყოფილდებიან, რომელიც ბურჟუაზიულ წეს-წყობილებაშია მოსახერხებელი.

ანარქისტები ამბობენ, **ნაწილობითი** გაუმჯობესების წინააღმდეგნი არც ჩვენა ვართ, მხოლოდ ამნაირი გაუმჯობესება სხვანაირის საშუალებით, სახელდობრ, პირდაპირის ბრძოლით გვინდაო. „ახლა გვიბრძანეთ,—ამბობს ა. საბული,—რატომ უნდა ვაღიაროთ ეს გეგმა, თუ პარლამენტში მოქმედება არაფრად მიგვაჩნია. თუ პარლამენტის გარეთ ვაწყობთ და ვაშენებთ ახალ შენობას, ვაწყობთ და ვაშენებთ **თან-და-თან** (კურსივი ავტორისაა), გამუდმებულ და მძიმე ბრძოლის საშუალებით თანამედროვე პოლიტიკო-სოციალურ სისტემის წინააღმდეგ? ჩვენ აქ განგებ გავუსვით ხაზი სიტყვას „თან-და-თან“, რათა გვეჩვენებინა თქვენთვის, რომ ჩვენც **არა გვგონია, რომ ერთ მშვენიერ მაისის დღეს ციდამ ჩამოვარდება საყოველთაო კმაყოფილება და უმაღლესი ბედნიერება“** (კურსივი ჩვენია).

„ისინი, (ე. ი. ანარქისტები),—გვასწავლის ჩვენი კრიტიკოსი,—ამბობენ, რომ უკეთესობა პროფესიონალურ კავშირებისა შედარებით სხვა კავშირებთან, შესდგება იმაში, რომ **ნაწილობითი გაუმჯობესების საქმე** (კურსივი ავტორისაა) და სოციალური გადაქმნის უფრო მნიშვნელოვანი საქმე (?) სწარმოებს ერთ და იმავე დროს და პარალელურად“.

ამ რიგად, როგორცა სჩანს, ანარქისტები თანდათანობის მომხრენი ყოფილან, მხოლოდ საკითხი ის არის, რანაირს თანდათანობას უჭერენ მხარს? ისეთს, რომელიც ბურჟუაზიულ წეს-წყობილების საფუძვლებს არა სცილდება, თუ ისეთს, რომელსაც შეაქვს **კერძოობითი,** მაგრამ **არსებითი** ცვლილება ჩვენს ცხოვრებაში? თუ ანარქისტები მხოლოდ იმ ცვლილებებით კმაყოფილდებიან, რომლებიც ბურჟუაზიულ წეს-წყობილების საზღვრებს არა სცილდება, მაშინ ისინი მხოლოდ უბრალო დემოკრატები იქნებიან, თუნდაც ეს დემოკრატიზმი რევოლიუციონურ ფრაზეოლოგიის ბურუსშიაც იყოს გახვეული. ხოლო თუ ისინი ემხრობიან არა მარტო დემოკრატიულ, არამედ **სოციალისტურ კერძოობით** ცვლილებასაც, მაშინ მათს შესახებ შეიძლება ითქვას, რომ ისინიც სოციალისტურს მუშაობას ეწევიან. მაგრამ ძაღლის თავიც სწორედ აქა მარხია. თუმცა ანარქისტები ამბობენ, რომ ჩვენც თანდათანობის მომხრენი ვართ, მაგრამ ნამდვილად კი ეს ასე არ არის.

გავიმეორებ კიდევ, რომ ნათლად გამოირკვეს, თუ რაში მდგომარეობს განსხვავება იმის შორის, რასაც მე და ჩემი კრიტიკოსი ვამბობთ. ცვლილება შეიძლება იყოს ან ისეთი, რომელიც ბურჟუაზიულ წეს-წყობილების საზღვრებს სცილდება, და ან ისეთი, რომელიც ამ საზღვრებს არა შორდება. პირველი იქნება—**სოციალისტური,** მეორე კი—**დემოკრატიული**. სოციალისტური ცვლილება შეიძლება მოხდეს ან **ერთბაშად** ან **თანდათან**; ჩვენ ვამბობთ, რომ სოციალიზმის განხორციელება ერთბაშად, ეხლა იქნება იგი თუ ასი ათასის წლის შემდეგ, ყოვლად შეუძლებელია. მე ვამბობდი იმასაც, რომ სოციალ-დემოკრატები და ანარქისტები ასეთს თანდათანობას არ აღიარებენ-მეთქი. ანარქისტები ეხლა იძახიან, „ჩვენ არ ვამბობთ, რომ ერთ მშვენიერ მაისის დღეს ციდამ ჩამოგვივარდება საყოველთაო კმაყოფილება და უმაღლესი ბედნიერებაო.“ ვნახოთ, რამდენად მართალია ეს.

„აქტიურ სოციალისტებს, ე. ი. ს.-ფ. და ს.-რევოლიუციონერებს,—ამბობს ჩვენი კრიტიკოსი,—თურმე იმით უნდათ მოიხვეჭონ შემოქმედ სოციალისტის სახელი, რომ „ეს კლასიური ბრძოლა სავსებით სოციალიზმის განხორციელებისაკენ იყოს მიმართული და რომ სოციალისტურ წეს-წყობილებას დღესვე საფუძველი ჩაეყაროს“, ამ საფუძველს კი დღესვე ეს აქტიური სოციალისტები იმით უყრიან, რომ „მიწის სოციალიზაციას ქადაგებენ“. ყვავს თავის ბახალა მოსწონდაო, ეს არის თურმე ს.-რ. და ს.-ფ—ბი. იმით არიან აქტიური, შემოქმედობითი სოციალისტები, რომ ისინი დღეს **სოციალიზმის ნაწილს**, სოციალიზაციას, თხოულობენ, ქადაგობენ, როდესაც ანარქისტები **მთელ სოციალიზმს** თხოულობენ გამოდის, რომ **ისინი, ვინც დღეს მხოლოდ სოციალიზმის უმცირეს ნაწილს თხოულობს,** არიან შემოქმედებითი სოციალისტები და ისინი კი, ვინც **სოციალიზმს მთლად** თხოულობს არ არიან აქტიური სოციალისტები.

ჩვენს „მეცნიერს“ ის უბრალო გარემოება ვერ გაუგია, რომ საქმე **მთელისა** და **ნაწილის** სოციალიზმის მოთხოვნაში კი არ არის, უმთავრესი მნიშვნელობა აქ რაოდენობას კი არა აქვს, არამედ იმას, რომ ანარქისტებსაც, სოციალ-დემოკრატებსავით, ერთბაშათა სურთ სოციალიზმის განხორციელება, და არა **ნაწილ-ნაწილ,** არა **კერძოობითის ცვლილების მოხდენით** და რომ ეს ასეა, ამას მკერმეტყველურად ამტკიცებს თვით ჩვენი კრიტიკოსიც, რომელიც ამბობს: „**მიწის სოციალიზაციის საშუალებით სოციალისტური ელემენტის შეტანას.—ფ. და ს. რ. აქტიურს და შემოქმედს კი არა ხდის, არამედ უტოპიურს და რეაქციონურს, რადგანაც მიწის სოციალიზაცია მიუცილებლად გამოიწვევს სოციალიზაციას სხვა საწარმოვო იარაღისას...**“

მკითხველი ნათლად დაინახავს, რომ ეს არგუმენტი ტიპიური სოციალ-დემოკრატიული არგუმენტია. სოციალ-დემოკრატებიც ერთად იმას გაიძახიან, რომ **სოციალიზაცია მიწისა, სოციალისტურ ელემენტის შეტანა ჩვენს ცხოვრებაში, კერძოობითი ცვლილება** უტოპიური საქმეა. ეხლა კი ანარქისტი გადმომდგარა და სოციალ-დემოკრატიულ ჰანგებით გვიმღერს, სოციალისტურ ელემენტის შეტანა უტოპიური საქმეაო. მაშ რომელ კერძოობით ცვლილებაზე გვებაასებოდა ჩვენი კრიტიკოსი? კერძოობითი სოციალისტური ცვლილება უტოპიურად მიაჩნია, მაშასადამე იძულებულნი ვხდებით ვაღიაროთ, რომ, თუ ანარქისტები კერძოობითს ცვლილებებს ემხრობიან, ეს ცვლილებანი აუცილებლად დემოკრატიულ ხასიათისა უნდა იყოს, ბურჟუაზიულ წეს-წყობილების საზღვრებს არ უნდა განშორდეს.

ამ რიგად, ზემო ნათქვამიდან გამოირკვა, **რომ ანარქისტები მთელს სოციალიზმს თხოულობენ და თან და თანი განხორციელება სოციალიზმისა უტოპიურ საქმედ მიაჩნიათ. მათის წარმოდგენით, სოციალიზმი ან ერთბაშად უნდა განხორციელდეს, ან სულ ვერ განხორციელდება**. ჩვენ ამას მარქსიზმის ნათესაობა დავუძახეთ და ეხლაც გავიმეორებთ, რომ ჩვენი კრიტიკოსის ფსიხოლოგია და არგუმენტაცია ნამდვილი, ზედ გამოჭრილი მარქსისტულია; შესაძლებელია ეს შეხედულება თავის თავად სიმართლე არ იყოს, ამის შესახებ განცალკევებული მსჯელობაა საჭირო, მაგრამ ეს შეხედულება რომ სავსებით ეთანხმება მარქსისტულ შეხედულებას, ესეც ცხადზე უცხადესია.

ამიტომ ჩვენს მოპირდაპირეს არავითარი საბუთი არა ჰქონდა, გაკვირვებით ეკითხა, ვის გაუგონია, რომ მარქსიზმი და ანარქიზმი ერთმანეთს წააგავდესო.

ა. საბული ამბობს, ჩვენ პარლამენტის გარეთ ვაწყობთ და ვაშენებთ ახალ შენობასაო; ამნაირ შენობებად ა. საბულს სინდიკატები მიაჩნია. სინდიკატებს ძალიან ეტრფიალება ჩვენი კრიტიკოსიც. მას ემილ პუჟეს სიტყვები მოჰყავს და ამბობს, პროფესიონალური კავშირები, სხვა კავშირებთან შედარებით უკეთესიაო. მაგრამ ეს განსხვავება მხოლოდ **რაოდენობითია** და არა **არსებითი.** სინდიკატები ისეთი პროფესიონალური ორგანიზაციებია, რომელთა ერთად-ერთს დანიშნულებასაც კაპიტალიზმთან პირდაპირი ბრძოლა შეადგენს. როგორც ასეთები, იგინი, შესაძლებელია, უპირატესობის ღირსნი იყვნენ. მაგრამ სინდიკატების დაარსებით დღევანდელ წესწყობილების ხასიათი სრულიად არ იცვლება, იგინი ისევ ინდივიდუალისტურ ცხოვრების ფარგლებში მოქმედებენ. სინდიკატები ამ ჟამად მხოლოდ მუშათა ორგანიზაციის ერთ-ერთი ტიპია, სინდი-

ლის მდიდრდება, ხოლო „მოგზაური“ ერთი სიტყვითაც არ მოიხსენია? თქვენ წერილის დაწერა განგიზრახავთ მხოლოდ ნახევარი წლის შემდეგ, როდესაც 5-ნი კონგრესიდან „მოგზაურის“ შემდეგ და რომელსაც „ლიხნამიდან“ ამ ამიღო.

აი, ასეთის „სიმართლით“ აღჭურვილი ხარობილი, წერილის ავტორი, გამოდის და საჯაროდ, გაზეთის ფურცლებზე, უშიშრად სიტყვებით და მოკრძალებით ... რედაქციის და არსებულ ... როგორც თავიანთ ... ისინი ... გამოსარჩლებისაც ისინი ... [illegible]

რუსეთი

◆ **პარტიული სასამართლო.** პოლონეთის სოციალისტურ პარტიის პარტიულ სამართალში მისცა შიდა მუშა, რომელსაც ბრალად ედებოდა პროვოკაცია. სასამართლოს შიდამუშა გადაუწყვეტია პოლონეთიდან გაძევება 24 საათში. ეჭვის მუშა სასჯელს დამორჩილდა და იმ დღესვე გაემგზავრა პოლონეთიდან, ხოლო მეორე დღეს გამოაცხადა, სასამართლოს არ ვემორჩილებიო. პარტიის რაზმელებმა რამდენიმე დღის შემდეგ ეს მუშა მოჰკლეს.

◆ **პორტ-არტურის დამცველთა საქმე.** სასამართლოში შეიტანეს პორტ-არტურის გენერალთა შორის ყველაზე მეტი სასჯელი მოელის ბენ. სტოესელს, რომელსაც მხოლოდ იმას აბრალებენ, რომ თავის დროზე ციხის დასაცავად საჭირო ზომები არ მიიღო. დანარჩენებს—სტესელს, ფოკსა და რეისს დიდი სასჯელი მოელით. სტესელი 12 მუხლით ... [illegible] ... ან სიკვდილით ... დასჯა.

◆ **გაფიცვა ლოძში.** ლოძში ... [illegible] ... მუშამ ... გამოაცხადა ... პარტიული და ... [illegible]

კალური ორგანიზაცია მუშებისა ... **სამუშაოება** ... [illegible] ... სოციალისტური ... სოციალ-დემოკრატია ... [illegible]

ლმა მუშებმა ამის წინააღმდეგ გაფიცვა გამოაცხადეს და სამისო პროკლამაციაც გამოსცეს. პროკლამაციას ხელს აწერდნენ პოლონეთის სოც.-დემოკრ., პოლონეთის სოციალის. პარტია და ებრაელთა „ბუნდი“. გაფიცვას წინააღუდგნენ „ნაროდოვცები“ და ამ ნიადაგზე მათ შორის დიდი შეტაკება მოხდა, რომელშიაც ჯარიც ჩაერია. მეორე დღეს მუშაობა განახლდა, წინა დღის გაფიცვა მუშებს ძვირად დაუჯდათ: რამდენიმე კაცი მოკლეს და ოციოდე დასჭრეს.

◆ **56000 მანეთის ექსპროპრიაცია.** იმიერ ამურის ოლქის სამხედრო შტაბმა დეპეშით ცნობა მიიღო, რომ ხარბინში აფიცერი მოდის 70000 მანეთის მისაღებად ჯარისთვისაო. რამდენიმე დღის შემდეგ ბანკში მართლა მივიდა აფიცერი და მიიღო 70000 მან., 56000 მანეთი ქაღალდის ფულით და დანარჩენი ვერცხლი. აფიცერმა სთქვა, ამოღენა ფულის წაღება სახიფათოაო და ტელეფონით ყაზარმიდან დარაჯი სალდათები მოითხოვა. ნახევარი საათის შემდეგ სალდათებიც მოვიდნენ. აფიცერმა ერთ სალდათს ყუთი მოატანინა, შიგ ვერცხლის ფული ჩაყარა, ქაღალდის ფული თვითონ ჩაიდო ჯიბეში და სადგურისკენ გასწიეს. სადგურზე აფიცერმა სალდათები ყუთს მიუყენა დარაჯად, თვითონ კი რესტორანში შევიდა და გაქრა. მატარებელი მოვიდა და ნახევარი საათის შემდეგ წავიდა, მაგრამ აფიცერი არსად ჩანდა. ბოლოს გამოირკვა, რომ ეს საქმე შანტაჟი ყოფილა. ბევრი ეძებეს „აფიცერი“, მაგრამ იმის კვალსაც ვერ მიაგნეს.

◆ **ჭეშმარიტ რუსთა კასსა.** მოსკოვის კრებაზე ჭეშმარიტმა რუსებმა დუბროვინის თავმჯდომარეობით აირჩიეს ფინანსიური კომისია, რომელსაც დაავალეს პარტიის ქონების რევიზია და ფულის შოვნა. დუბროვინი მეორე დღესვე შეუდგა საქმეს. მთავარი წყარო შემოსავლისა ყოფილა შემოწირულება, რომელიც თურმე უდრის 670000 მანეთს. საწევრო ფული 20000-ს და სხ. კასსაში ყოფილა მხოლოდ 5000 მანეთი. აღმოჩნდა, რომ აუარებელი ფულია დახარჯული პარტიის საბჭოს დაუკითხავად. მარტო კრუშევანს დაუხარჯავს 300,000 მანეთი და ანგარიში არ წარმოუდგენია, საბჭომ კრუშევანი პარტიიდან გააძევა. ფინანსიურ კომისიის ანგარიშით მომავალ არჩევნებისთვის პარტიას ერთ მილიონამდე დასჭირდება. საბჭო აპირობს ამ ფულის შოვნას შემოწირულებითა და სესხით. საბჭოს დაუდგენია, რომ იმ დეპუტატებმა, რომელნიც არჩეულ იქნებიან პარტიის დახმარებით, თავიანთი ჯამაგირის ნახევარი პარტიას უნდა აძლიონ.

დეპეშა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

28 ივლისი

რ უ ს ე თ შ ი.

პეტერბურგი. 26 ივლისს სენატმა განიხილა საერთ განათლების მინისტრის რაპორტი ოდესსის უნივერსიტეტის რექტორს ზანჩევსკისა და ამავე უნივერსიტეტის პრორექტორის ვოისკოვსკის სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ და დაადგინა, ორივე დროებით დაითხოვოს სამსახურიდან. მათი საქმე გამომძიებლის ხელშია. მე-339,341 და 362 მუხლების ბრალსა სდებენ მათ.

წითელი ჯვრის მთავარმა სამმართველომ სამარის განყოფილებისთვის გადასდო 100,000 ხოლერასთან საბრძოლველად.

ასტრახანი. ყირგიზების ველში ს. ყაზანკაში 7 კაცი მოკვდა, როგორც ამბობენ შავი ჭირით.

სიმბირსკი. სიზრანის მაზრის სოფ. სოლონცაში ორი კაცი ხელ-ახლა ავად გახდა ხოლერით. წინეთ ავად გამხდართაგან ორი გარდაიცვალა.

პეტერბურგი. სამარაში ხოლერით ავად გამხდარა სულ 71 კაცი. იმათგან 16 მომკვდარა.

ვარშავა. პოლონელების სარევოლიუციო ფრაქცია აცხადებს თავის პროკლამაციებში, რომ ვოლინის პოლკზე შეთქმულება ჩვენი საქმე იყო. განზრახული იყო მატარებლის ლიანდაგიდან გადაგდების შემდეგ ვაგონებში ყუმბარები ჩაგვეგდო, ტყვიები დაგვეშინა და აფიცრობა და სალდათობა ამოგვეხოცა, რადგან ისინი შეგნებულად იბრძოდნენ რევოლიუციის წინააღმდეგაო.

ოდესსა. გემ „როსტოვ“-ზე დააპატიმრეს ოთხი უცხოელი ანარქისტი. ისინი სპარსეთის ქვეშევრდომნი არიან. ჩამოვიდნენ ამერიკიდან, გამოიარეს ბოლგარიის ნავთ-სადგური ვარნა. მათ უპოვნეს ქალაქ ოდესის დაწვრილებითი გეგმა და სხვა და სხვა სარევოლიუციო გამოცემა სომხურ ენაზე, თუ რა ნაირი ტაქტიკაა საჭირო ქუჩაში შეიარაღებულ ბრძოლის დროს და როგორ უნდა ხოლმე ბარიკადების მოწყობა.

ტომსკი. ბორსკიდან კამენში მიმავალ ფოსტას თავს დაესხნენ, გაიტაცეს კაი ძალი ფული და ერთი სახელმწიფო თოფი.

სამარა. ნაშუადღევის პირველ საათზე ქალაქის შუაგულში, ხალხით სავსე ქუჩაზე ორი შეიარაღებული კაცი შეუვარდა სამეურნეო იარაღების მაღაზიას. მაღაზიის პატრონს ხელ-ფეხი შეუკრეს, 1700 მანეთი ფულად და 300 მანეთის ვოლსკოკამსკის ბანკის ბერევოდები მოიტაცეს და მიიმალნენ. ორი კაცი დააპატიმრეს.

ეკატერინოდარი. არმავირში მძარცველთა ბრბო ღამე სამ სახლს დაეცა. ერთში მოჰკლეს აკვანში მწოლარე ბალღი. იქვე იპოვნეს მოკლულ მუშის გვამი. პოპოვის ხუტორში სალეწავ მაშინის ქვაბი გასქდა, მოკლულია მემანქანე, კოჩეგარი და ორი მუშა.

ლიბავა. პოლიციამ დააპატიმრა 12 კაცი. ისინი შეადგენდნენ 1905 წლის შეერთებულ სარევოლიუციო კომიტეტს.

უ ც ხ ო ე თ შ ი.

28 ივლისი

ტანჟერი. კაზაბლანკში მოვიდა გემი. მგზავრების სიტყვით, ქალაქის ფოსტებზე საფრანგეთის დროშა ფრიალებს. დილის 7 საათზე ტანჟერის მახლობლად გაირა ჩრდილოეთის ესკადრის სამმა კრეისერმა. მათ ნაბ მანები აქვთ კრეისერ «ჟან დ'არკი»-ის მოსვლამდის მაროკკოს წყლებში დარჩნენ. დღეს გაჰგზავნეს სპარტელის კონცხისაკენ იტალიის კრეისერი, რომელიც აქ რეიდზე იდგა. მოვიდა ესპანიის კონტრ-ნაღმოსანი.

ტანჟერი. კაზაბლანკიდან მოსულმა გემმა შემდეგი ამბავი მოგვიტანა: ქალაქს ყუმბარებს უშენენ. ებრაელების უბანი მთავრებმა აიკლეს, ბევრი ადგილობრივი ებრაელია დახოცილი. ზოგმა ევროპიელმა გემებს შეაფარა თავი, ზოგმაც საელჩოს. ფრანგებმა 25 ივლისს 2000 კაცი ნაპირს გადასხა. პირველ შეტაკების დროს დაიჭრა ექვსი ფრანგი სალდათი. დაჭრილნი გარდაიცვალნენ. ხმელეთის ბატარეიამ ფრანგების გემებს სროლა აუტეხა, მაგრამ რამდენისამე წუთის შემდეგ გემებიდან ბატარეები მიწასთან გაასწორეს. ფრანგებმა და ესპანელებმა ნაპირზე ჯგუფ-ჯგუფად მდგომ კაბილებს ტყვია სეტყვასავით დაუშინეს. მთავრების უბანი სრულებით დანგრეულია. კაზაბლანკის ქუჩები მოკლულთა გვამებითაა სავსე. რაბოტაში საქმეთა მდგომარეობა საშიშია.

ტანჟერი. უკანასკნელის ცნობით, კაზაბლანკში გაუძარცვავთ მაროკოს სახელმწიფო ბანკის ადგილობრივი განყოფილება. წაუღიათ 3000 გირვანქა სტერლინგი. სამშაბათს ღამე თავს დასხმიან საფრანგეთის საელჩოს. ტანჟერში მოვიდა ფრანგების კონტრ-ნაღმოსანი «კასინი».

ლონდონი. „დეილი ტელეგრაფ“-ს ატყობინებენ ტანჟერიდან: შეფირ მ ნკლენი 8000 ფანატიკოსით ქალაქიდან მოდის. რაისულამ თავისი მოთხოვნილება შესამცირა, იგი თანახმაა მაკლინი განათავისუფლოს, თუ ინგლისი თავის მფარველობის ქვეშ მიიღებს და საშუალებას მისცემს თავისს ოჯახში მშვიდობიანად იცხოვროს.

საზოგადოებათა პ ლატა. როცა ოსმალეთის ჯარის სპარსეთში შესვლის შესახებ გრეის შეეკითხნენ, მან განაცხადა: სპარსეთის მთავრობის თხოვნით ინგლისის ელჩს სტამბოლში ებრძანა, მშვიდობიანობის დასაცველად გამოელაპარაკოს ოსმალეთის მთავრობას.

მადრიდი. ესპანიის წარმომადგენლებმა სხვა სახელმწიფოთა წარმომადგენლებს კაზაბლანკის ინციდენტის შესახებ ჩააბარეს ისეთივე ნოტა, როგორიც ფრანგებმა. ესპანია გზავნის ჯარის ერთ რაზმს და ინსტრუქტორად ორ ოფიცერს.

ტანჟერი. 25 ივლისს დილით მოვიდა ესკადრა. საღამოზე ქ ლაქი კაზაბლანკი სროლის დაწყებისათანავე დანებდა. ქალაქში ძარცვა-გლეჯა და მკვლელობა დაიწყო, რომელშიაც მონაწილეობას იღებდნენ მავრები, სალდათები და სხვა ადგილობრივი მკვიდრნი. სცემდნენ და კლავდნენ ებრაელებს, მდიდარ მავრების სახლებიდან ქალებს ძალით ათრევდნენ.

ლონდონი. „დეილი-მეილ“-ში სწერია დაწვრილებითი ცნობა კაზაბლანკის ყუმბარის დაშენის შესახებ. 23 ივლისს საფრანგეთის ელჩმა ინგლისისას აცნობა, რომ ჯარი უნდა გადავსხათო. 5 საათსა და 45 წუთზე ღელეს წყალ ვარდნილთან პირველი თოფი გავარდა, რომელიც იყო ნიშანი წინააღმდეგობის გაწევის დაწყებისა. დაუყოვნებლივ დაიწყო ზარბაზნების გრიალი, რომელიც მთელი დღე გაგრძელდა. ჯერ კიდევ შაბათ ადგილობრივი მკვიდრნი საფრანგეთის საელჩოს ახლომახლო იყვნენ.

ჰააგა. ოფიციალური ცნობით ცელებესის აღმოსავლეთ ნაპირზე ტომორის მახლობლად ადგილობრივი მკვიდრნი პატრულს დაეცნენ. მოკლულია 2 აფიცერი და 45 ჯარის კაცი, იმათ რიცხვში 9 ევროპიელი. მკვიდრთაგან 32 დაიხოცა.

რედაქტორ-გამომცემელი

ე. ბვალიშვილი.

განცხადებანი

მანეთ ნახევარი

დ ღ ე შ ი

და მეტიც იმ კაცებს და ქალებს, რომელნიც მოისურვებენ შინ მუშაობას მსწრაფლ სახვევ მაშინაზე. ამ მუშაობას მსურველი ხელათვე შეითვისებს, მოუმზადებლად. მასალას ჩვენ ვაძლევთ და მუშაობაში ნაღდათ უსწორდებით. მანძილი არ უშლის. პირობებს უფასოდ ვატყობინებთ.

ადრესი: ცენტრალური კანტორა, ნიკოლოზის ქუჩა, ს. № 9. (100—210—5)

ტფილისის ქალაქის

გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ 1907 წ. 9 აგვისტოს ნაშუადღევის პირველ საათზე ქალაქის გამგეობის სადგომში იჯარით გაიცემა მაწანწალა ძაღლების დაჭერა, დახოცილ საქონლის ლეშის გატანა ქ. ტფილისის ქუჩებიდან და აკრეფა ძაღლებზე დაწესებულ გადასახადისა ქალაქის სასარგებლოდ. ვისაც სურს ვაჭრობაში მონაწილეობა მიიღოს, პირობების გაგება შეუძლიან გამგეობის მეოთხე განყოფილებაში ყოველ დღე, კვირა-უქმე დღეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2-მდე. (3—6—3)

ტფილისის ქალაქის

გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ 1907 წ. 9 აგვისტოს 12 საათზე გამგეობის სადგომში იჯარით გაიცემა ქალაქის ბორანი პესკასა და მუხრანის ქუჩის შუა. ვისაც სურს ვაჭრობაში მონაწილეობა მიიღოს, პირობების გაგება შეუძლიან გამგეობის მეოთხე განყოფილებაში ყოველ დღე, კვირა-უქმე დღეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (3—6.—3)

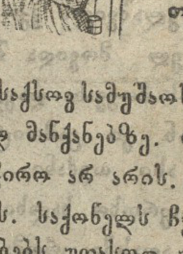

1—2 მან. აიღებს მსურველი დღეში.

საჭიროა

თანამშრომელნი ორისავე სქესისა

საქსოვ სამუშაოსათვის ჩვენ მსწრაფლ-მქსოველ მანქანებზე. რისამე წინდაწინვე ცოდნა საჭირო არ არის. მანძილს მნიშვნელობა არა აქვს. საქონელს ჩვენ თვითონ ვყიდით. პირობებს უფასოდ უგზავნით.

პირველი კავკას. ამხანაგობა

მსწრაფლ-მქსოვ მაშინებისა შინაურ წარმოებისთვის.

ადრესი: Тифлисъ, Верійскій спускъ д. 15 и 5. (100—71—52)

მშვენიერი ბაღი ნაჭრებად დაყოფილი

საბურთალოზე

თავ. ხიმშიაშვილისა და მაკაროვის მამულის შუა, 15 წუთის სავალია ქალაქიდან, იყიდება ნაჭრობლივ, თითო ნაწილი 200—300 ოთხკ. საჟენამდის. ფასი 1 მანეთიდან 2 მანეთამდე. ფულის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც. ვინც ნაღდზე იყიდის, იმას რამდენიმე პროცენტი დააკლდება.

იყიდება აგრეთვე საბურთალოზე მუშტაიდის პირდაპირ, მიწა ნაწილებად დაყოფილი. იკითხეთ წყნეთის ქუჩაზე № 2. **სანდრო მინდიაშვილთან** (1—229—1)

ფეხსაცმელი

პეტერბურგის სამექანიკო წარმოების ამხანაგობისა,

შეკერილი, რანტიანი და ვინტებზე. მკვიდრი, კოხტა და მსუბუქი ყოველ ფასონისა.

რანტიანი: პარიზისა (მოგრძო) და ამერიკის ფასონებისა.

იყიდება ტფილისსა და ამიერ-კავკასიის მაღაზიებში.

რადგან ხშირად სხვები თავიანთ ცუდ საქონელს ჩვენად აღიარებენ, ფაბრიკა უმორჩილესად სთხოვს ბ-ნთ მყიდველებს ყურადღება მიაქციონ ფაბრიკის ნიშანს და სახელმწიფო გერბს (არწივს)

ნარდად შეკვეთილ ამ ფეხსაცმელს ამზადებს

ს ა ვ ა ჭ რ ო ს ა ხ ლ ი

„ლეოპოლდ ნეიშელლერი“

ტელეფონი № 346, **ტფილისში,** ერევნის მოედანი,

რომლის საწყობშიაც არის დიდი ძალი

ტყავის საქონელი რუსეთისა და საზღვარ-გარედ დამზადებული. (100—45)

სტამბა „იდეალი“ (მ. დ. კიკნაძისა) ნიკოლოზის ქ. № 6.